

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

624.2

Szerző:

Hámos György

Cím:

Az ötéves Kossuth-híd

Forrás:

Zrodalmi lapok
Bp. 1957. 1. 18.

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Hely:

Idő:

"1957"

Személy:

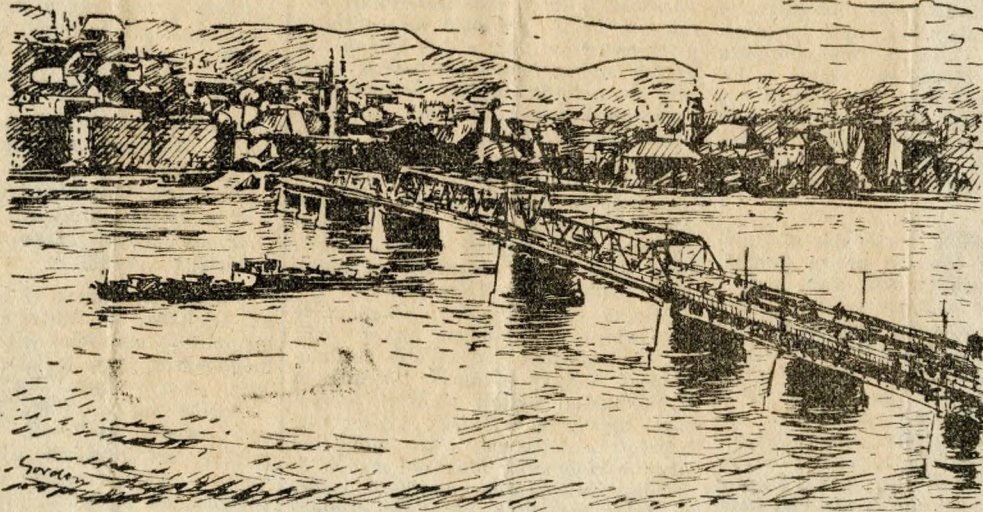
Helyszám:

Közp. nyomt. XX. cs. 23. sz.

AZ ÖTÉVES KOSSUTH-HÍD

— Beszélgetés és séta —

Írta: HÁMOS GYÖRGY

(Gordon György rajza)

1. Pontosan öt éve volt,

de úgy emlékszem, mintha tegnap történt volna. A tél korán beköszöntött. Már október végén sűrű köd állt a Duna felett, s a motoros komp, mely Buda és Pest között közlekedett, utasaival együtt úgy tűnt el a ködben, mint a mitológiai Charon csónakja, mely obulusért szállította a lelkeket az alvilág pereméről a pokolba. S valóban, Vergilius didergő, s a tulsó partra kívánczó lelkeire emlékeztetett a kép a Duna két partján. Kopottak voltak még az emberek, soványak és elcsigázottak. Egyesztendje se telt még, hogy Buda felszabadult. Akinek a két part között kellett közlekedni naponta, kétszeresen megérezte ezt az esztendőt. Mindennapi küzdelem az átkelésért. S ahogy hidegre fordult az idő, egyre keményebb és keményebb küzdelem. A Szigeten átfutó cölöpözött hadihíd félnapokra is meg kellett nyitni a hajók előtt, a „Ferenc József”-híd távol volt; de különben is mindkettőt fenyegette már a Dunán meginduló jég. A lelkek egyre jobban dideregtek a parton, egyre aggodalmasabban szálltak be a ködből előbukkanó s a ködben újra felolvadó bárkákba.

Mindenki a hidat várta,

mindenki a hidat nézte, mely szinte napról napra, szemmel mérhetően emelkedett ki a ködöt füstölgő, jeges vízből. Elkészül-e idejére? Eljön-e valóban a nap, mikor ismét „száraz lábbal”, magasan a Duna felett s biztosan lehet átjárni Buda és Pest között. Nem nézte ilyen hitetlenkedve, nem várta ilyen türelmetlenül Pest-Buda népe Széchenyi láncon függő csodahídját, hogy egybekösse a testvérvárost. Akik félórának, órákig vácogtak a parton kigyózó, hosszú sorokban; arrafele tekintettek néha, s egyszerre felmelegedett a szívük. A jeges északi szélben, a zajló víz felett a viharban lengő álványokon emberek mozogtak. Olyan apróknak tűntek messziről, mint a hangyák; eltűntek, majd ismét előbukkantak a kavargó, hideg párából. Szinte hihetetlen volt, hogy ezeknek a sürgő, forgó pontoknak a munkája és akarata emelte fel a nyolc betonpillért magasan a víz fölé, hogy az ő kezük nyomán támadt a rohanó víz fölött ez a szilárd és hatalmas álványzat, mely úgy borul a szürke téli égboltra, mint valami égre rajzott, roppant mérnöki ábra; hogy az ő akaratuknak enged, meszkedik a parton egybeszerelt félszáz méter hosszú hid-darab, mikor korlátostul, tornyostul felemelkedik a levegőbe, s lassan úszva a ködön át, megtelepedik a pillérekben, mint egy mesebeli sas a mesebeli sziklán. Szabad-e fázni itt a parton, szabad-e panaszkodni félórás-órás

21

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: *Háros György*

Cím: *Az 5 éves Kossuth-híd*

Forrás: *Nemzeti Ujság*

Pest 1951. I. 18

(Hely) (Idő) (Köt. v. füz.) (Oldal)

Osztályozás

Tárgy:

Hely:

Idő:

Személy:

Helyszám:

2.

Kényelmes, meleg dolgozószoba,

számtalan telefonnal. A Közúti Hídfenntartási NV vezérigazgatói szobájában ülünk. Aliványon a sarokban a Szabadság-szobor kicsinyített mása. De ha kinézünk az ablakon, az eredetit is láthatjuk. A Dunára tekintenek az ablakok, mely szelídülten folydogál a hegy alatt. Mintha sütkérezne a januári verőfényben. S a víz felett a hidak:

fényesek, elevenek. Szinte nyújtózkodnak a napsütésben.

— Ha akkor ilyen telünk lett volna, — emlékezik Greilich Béla vezérigazgató —, két hetet is lefaraghattunk volna a határidőből. De talán jobb is, hogy ilyen keményen kezdtük. Utána könnyebben ment már a többi.

A szakmája ács. A Hídon már mint főbizalmi dolgozott. Azután végigjárta a többi hidat is, szinte valamennyit az országban:

— Több mint kétezerkétszáz híd épült újjá az elmúlt öt évben — mondja büszkén.

Hatalmas, vidám ember; elárulja, hogy nyolcvanöt kiló. A Hídon még hatvanhet volt. A napokban akarta felvenni a csizmáját, amit a hídon viselt. Nem ment a lábára.

— Ugyilátszik, együtt gvarapodtam az országgal — mondja nevetve.

Korda István mérnök veszi át tőle a szót. Ő volt az építkezés egyik vezető mérnöke.

topogásért, amikor ők hajnaltól estig és estétől hajnalig a jeges víz, a jeges szél és jeges acélsövek közt emelik a hidat miértünk? Mert nem álltak meg pillanatra sem, nem volt akkor éjszaka a Duna felett.

Ki ne emlékeznék az utolsó napok izalmára: Ugy látszott egy-két napig, hogy a természet győz a fogcsikorgató küzdelemben, hogy a megindult vérkeringés az ország szívében újra elakad. A jégzajlás miatt a kompközlekedés már hetek óta megszűnt. Január 11-én a cölöpökre épült pót-Margit-hidat és a sebtében egybetákoltt Ferenc József-szükséghidat elsodorta a jég. Buda és Pest között megszűnt minden összeköttetés. Budáról és Pestről százezer szem, de az egész országból mindenünnen, milliók figyelik feszülten az ezer munkást, hegesztőt, ácsot, kovácsot, aki a „híd-csata” döntő küzdelmét vívja. A terv szerint február elsejére állni kell a Hídnak. Ma csak január 11-e van; a tél keményebb, mint valaha... De négy nap mulva elkészült az észak felőli gyalogjáró; akit elszakított a víz csatájától, munkájától, már átmehet a másik partra. A pesti oldalon végtelen embersonor: az eleje a Kossuth-hídnál, a vége a Nyugatinál. Ezután az utolsó roham; még három nap, és készen áll a Híd. 1946 január 18-án Gerő Ernő miniszter átadja a forgalomnak. Alig nyolc hónap alatt készült el. Azelőtt, anyagbőségben, meleg ruhákban és jóllakottan két év alatt sem építették volna fel. Valami történt ebben az országban. Valami visszavonhatóanul és végérvényesen megindult. Szinte jelképpé vált a híd; annak jelévé, hogy van erő, mely ezt a hazát — romokat, szennyet és holtakat hőmpölvöztető múltja fölé tudja emelni. A Kossuth-híd volt nálunk a „Nagy Kezdeményezés”.

— Emlékszem, mikor elkezdtek a dolgot és körülkerítettük a pesti hídő helyét, egy nénike érdeklődött nálam, hogy mit fogunk árulni ezekben a bódékban. Akkor Pesten mindenütt árultak valamit.

— Nem árulunk semmit — mondtam — hanem hidat építünk a Dunán.

Ugy nézett rám, mintha bolonddá akarnám tenni. Meg is mondta:

— No, akkor elment az eszük. Itt akarnak maguk hidat emelni? Hát nincs jobb dolguk? — és körülmutatott a Dunaparton.

Mindenütt romok, kiégett házak, pusztulás. 1945 májusában voltunk.

Mégis felépült a híd — mondja csendesen a mérnök — pedig magunk se tudtuk, hogyan fog végződni. Kevesen ismertük még akkor a Párt erejét. Alig volt anyag, kevés volt az ember. Roncsokat emelünk ki a Dunából, betont szerzünk, luxusvillák parkjából vágjuk ki a fenyőfákat. Azaz építünk, amink éppen van. Vannak olajfűrő esőveink — remekül lehet a híd csővázaként felhasználni. Elhatározzuk hát, hogy esővázás hidat építünk. Valakinek eszébe jutnak a dunai uszodák; egy nap alatt bevonatjuk valamennyit. Tömérdek pallódeszkát nyerünk. A híd gyalogjárójának egy része ebből készül. De a Vörös Hadsereg segítségével nélkül mozdulni se tudnánk. Teherautókkal, anyaggal, műszaki tanácsadókkal segítenek bennünket.

— Emlékszem egy fiatal, szemüveges szovjet őrnagyra.

A Moszkvai Hidrológiai Intézet mérnöke volt

December elején figyelmeztetett, hogy minden eszközzel sűrgessem a munkát, mert ha január elején jégzajlás támad, elsodorhatja az állványzatot és odavész a munkánk... Mosolyogva nyugtattam meg, hogy nálunk január elején soha nincs még komoly jég a Dunán.

— Nincs? — kérdezte mérgesen, — hát maguk nem tudják, hogy 1926-ban és 1936-ban már december közepén is erős jég volt a Dunán, itt Budapestben?

Még azt is megmondta, hogy hány centi vastag volt a jég.

Rettentően elszégyeltem magam — emlékszik vissza Korda mérnök —, arról hebegtem valamit, hogy nem néztem pontosan utána, csak emlékezetből mondtam, mert tudtam, hogy ritka do'og.

— Ritka, ritka — dohogott —, de ha akkor előfordult, most is megeshet.

Soha többé nem adtam neki pontatlan felvilágosítást — meséli a mérnök. — De néhány nap mulva megkérdeztem: honnan a csudából tudta ilyen pontosan, hogy mennyi jég volt a pesti Dunán tíz évvel ezelőtt, meg húsz évvel ezelőtt.

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

Tárgy:

Hely:

Idő:

Személy:

Helyszám:

Szerző:

Cím:

Forrás:

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. fűz.)

(Oldal)

Szerző: *Láncos György*
Cím: *Az 5 éves Kossuth-híd*
Forrás: *Szocialista Újság*
1951. I. 18.

3/

Nevetni kezdett. Ilyen harsány vidám nevetést tőlük hallottunk először hosszú hónapok, talán évek után.

— Mit gondolnak, véletlenül nyertük meg a háborút?...

Mindhárman, nevetni kezdünk. Mintha ránk ragadt volna a szemüveges szovjet órnagy jókedve. Egyszerre megértjük derűjét, biztonságát, erejét.

— Beszéljenek a Pártról, Rákosiról! — kérem őket. — A kommunistákról a hídcsatában, Gerőről, Vasról, akik ott voltak nap-nap után.

Gerő elvtárs gyakran

egész napot is kint töltött — mesélik. — Különösen, mikor kritikus volt a helyzet. Nélküle január tizenegyedikét meg nem úsztuk volna. Az volt a legnehezebb éjszaka a hídon.

Szeretném, ha ezt az éjszakát egy hídmunkás mesélné el. Valaki, aki akkor éjjel, mikor minden kockán forgott, ott állt az állványon, melyet hajnalra letépett a pillérről a jég.

Elég nehéz kívánság. A hídmunkások nem igen pihennek babáiraikon. A Kossuth-híd hegesztői, ácsai, pallérai most Baján építenek hidat vagy másutt az országban, ahol seb van még a haza testén, vagy új hidat, új utat kíván az új élet.

Végül is kiderítik, hogy a Poczner Józsi bácsi, aki az előfeszítő vasbeton telepen dolgozik, az egyetlen az itteniek között, aki mindvégig ott volt a Kossuthon. Amíg az öreg előkerül, vidám kis epizódot mesél el Korda elvtárs:

— Tudja, a fával voltunk leginkább megakadva. Egy nap, mikor a legnagyobb gondban voltunk megint, fölfedeztük, hogy nem messze a hídtól, valami pénzügyi építkezéshez fömérdek cölöpöt halmoztak fel. Eg tudja, honnan kerítették. Megállapítottuk, hogy fontossági sorrendben jóval előbb áll a híd, s ezért hajnalban, mikor senki se láthatta, teherautókon ehordtuk a cölöpöket a hídhöz, s elrejtettük az egyik barakkban. De valaki mégis észrevehette a dolgot, mert kora reggel már két szigorú, karszalagos rendőr keresett az építkezésnél, és a cölöpöket követelte. Hiába vágtam a legártatlanabb arcot, minden áron be akartak kísérni. Akkor érkezett ki Vas Zoltán. Figyelmesen meghallgatta a rendőrök jelentését, majd hozzám fordult várakozva.

Zavarban voltam, de elszántan tagadtam. Nem tudok semmiféle cölöpről. Ha volna cölöpöm, nem álltam volna meg az építkezésnél.

Vas Zoltán elküldte a rendőröket. Még ki is oktatta őket, hogy máskor jobban nézzék meg, kit gyanúsítanak és kit zavarnak a munkájában. Fellelékeztem. Bizony nem volt semmi lekiismeretfurdalásom.

Vas elvtárs ezután végigjárt az építkezésen, megígérte, hogy megsürgeti Győrben a vasszerkezetet, majd eltávozott. Mielőtt be szállt az autóba, még visszafordult:

— Csak azt tudnám, hogy tudott ennyi cölöpöt ilyen ügyesen elrejtetni...

Volna még történet bőven, de megérkezik sietve Poczner József ötvenkétéves lakatos az előfeszítő műhelyből. Nem szereti, ha munka közben elrángatják. De hamar fel-

derül az arca, mikor megtudja, hogy a Kossuthról kell beszélnie. Az nagyon a szívéhez nőtt, pedig sokat szerelt már azóta. De mikor a történetekre kerül a sor, kiderül, hogy nem is olyan egyszerű a dolog. Az öreg belefog a mesébe, de néhány pillanat múlva rájön, hogy az nem is a Kossuthon esett meg, hanem Baián, vagy Szolnokon, vagy Endrődön, a Hármas-Körös fölött. Igazán nem tehet róla, hogy annyi hidat kellett építeni mostanában.

— Mondja, elvtárs, ha végigsétálnánk a

hídon, észébe jutna-e, hogy hol mi történt, hogy történt?

Felderül a tekintete:

— A hídon? Hát persze. Ismerem minden szögét, meg azt, ami hozzá fűződik.

Megbeszéljük, hogy műszak után átsétálunk a Kossuthon.

3.

Mikor elindulunk Budáról,

már késő délután van. Most gyűlt fel a Parlament kupoláján a csillag.

— Szép út volt idáig — mondja az öreg.

Lassan megyünk, meg-megállunk, ráhajolunk a korlátra s bámuljuk a vizet, mely szeliden ringatja tükrén a Országháza égő csillagát.

— Emlékszik rá — kérdezi —, mikor január 11-én elvitt minden szükséghidat a jég? Nem volt út Buda és Pest között. Az utolsó hidnyílás volt csak hátra. Ez az 55

méteres hidrészt, amin most állunk. Akkor este még a cölöpökre vert állványzaton állt az egész. A jég egyre jobban döngette az állványt, csak úgy rengett az egész alkotmány. Pedig a szovjet jégtörők és a robbantó utászok, ami jeget csak lehetett, elhárítottak rólunk. De új jött a helyébe. Tudtuk, ha az állványzatot elsodorja a jég, vele megy a híd is. Oda a munkánk nagy része.

Most áthajol a korláton, úgy magyarázza:

—Látja, ha a főtartót összehegesztik a már álló résszel, akkor a pilléren nyugszik a híd, nem az állványon. Aztán füttyül a jégre. Hát ezen fáradoztunk egész nap. Tudtuk, mi forog kockán, Gerő elvtárs szinte egész nap velünk volt. Elment, majd ismét visszatért. Este még nem voltunk készen. „Kommunisták előre!” — kiáltotta valaki. Mind nekigyürköztek; akkor mindenki úgy érezte, hogy kommunista. Ugy folyt rólunk a víz a tizenötökös hidegben, hogy szinte azzal is nőtt a Duna. Késő éjszakára elkészültünk: ráemeltük a főtartót a pillérré. — Mosolyog — vagy ahogy mi szoktuk mondani: sarura tettük a hidat... Alig tértünk pihenni, rettentő recsegés, ropogás. Mire kirohantunk, már messze úszott az állvány. Kitépte a jég uszályostól, mindenestől. De a híd már nem állt rajta; megmenekült.

Poczner elvtársnak még most is melege lesz, ahogy elmeséli. Homlokát törülgeti, mikor továbbmegyünk. Minden főtartóról, minden pillérről, ha nagyon akarná minden egyes szögről a hídon volna valami története. Néha megáll és figyel. En is megállók vele. Félleg behunyja a szemét, úgy figyel.

— Érzy a lengését? — kérdezi suttogva, mintha valami titokba avatna bele. — Hegesztett hidnak nagyobb a kilengése... De azért jól bírja a hidam — mondja melegen. — Jól állja már ötödik esztendeje. Pedig nem volt könnyű dolga. Különösen kezdetben, amíg egyedül volt.

Így mondta: hidam.

S hatalmas tenyerét olyan mozdulattal teszi most a korlátra, olyan meghittten, biztosan, birtokbavevően, ahogyan csak személyes tulajdonát érinti az ember.

— Ez a hatos pillér itt alattunk — mondja csendesen. — A Szabó Andris innen zuhant a Dunába.

— A Dunába zuhant?

Mintha magának mondaná most az öreg:

— Derék ember volt, tán velem egyidős. Kommunista. Kömlőről jött fel a Hidra. Mert jöttek mindenfelől, az egész országból, aki értett valamit a hídhoz. Tudták a rádióból, meg a lapokból, hogy kell az ember. Hát jöttek. Aki hegeszteni tudott Magyarországon, mind itt volt. Ő is így került a hidra, a fiával együtt.

— Nem tudták megmenteni? — kérdezem értelmetlenül.

Legyint:

— Á, nem volt ott segítség. Éjszaka fejezte be a betonozást a pilléren. Sikos volt a palló, megcsúszott. A kiáltását még hallottuk, meg ahogy csobbant a víz. De hiába keresték a csónakok. November kilencedike volt, ha jól tudom. Olyan köd feküdt a vízben, hogy vágni lehetett.

— És a fia?

— Velünk dolgozott továbbra is. Még keményebben, mint addig. Rákosi személyesen adta át neki a kitüntetést...

Elérjük lassan a pesti partot. Már égnek a lámpasorok a Duna mentén. Az Ország-háza ablakai is fényesek. Bekanyarodunk az árkádok alá, hogy megegyszer visszanezzünk a Hídra.

— Most lesz öt éve, hogy befejeztük. Az ember nem hisz a szemének, úgy-e elvtárs — és végig mutat a hidak során, melyeken úgy lüktet az élet, mintha egy mesebeli óriás ütőerét figyelnék. — Nézze, a Lánchídon is dolgoztam, a Margit-hídon is, a Déli Összekötőn is. Amerre járok ebben az országban, mindenhez van valami közöm. Tudja elvtárs, mekkora öröm ez, — azután kicsit keményebben — és mekkora felelősség.

Most ugyanazzal a mozdulattal teszi rá a kezét a Parlament kőkorlátjára, mint néhány perce még a Kossuth-hídra, a tulajdon hídjára.